

Posudek diplomové práce Marcely Havlíčkové

Sociolekt v současném lékařském prostředí

Při volbě tématu byla autorka ovlivněna osobní znalostí zdravotnického prostředí, jak sama uvádí, a také skutečností, že „oblast slangového výraziva z medicínského prostředí nabízí značný potenciál pro lingvistické bádání“.

Domnívám se, že cíl práce – shromáždit co nejobsáhlejší vzorek slangizmů a následně jej jazykově analyzovat – byl beze zbytku splněn. Výsledky výzkumu zcela potvrzují opodstatněnost autorčina záměru preferovat při analýze slangových jednotek hledisko expresivity. Její přítomnost nepochybně koresponduje zejména s faktorem emočně vypjatých okamžiků, které doprovázejí práci lékařů při přímé interakci s pacienty. Bohužel jsou v tomto ohledu výsledky výzkumu poněkud zkreslené „vzhledem k nízké ochotě respondentů uvádět doklady expresivních výrazů“.

Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. V té první se diplomantka věnuje zásadním teoretickým problémům a pojmům souvisejícím se zvoleným tématem – vysvětluje podstatu sociolektů a jejich místo v soustavě útvarů, resp. poloútvárů národního jazyka, přináší velmi zevrubné poznatky spjaté se zásadními metodologickými otázkami výzkumu slangu. Neméně důkladně (v kap. 6) je objasněn fenomén expresivity. Tyto kapitoly jsou zpracovány velmi fundovaně. Autorka při svých parafrázovaných výkladech průběžně vychází z odborné literatury. Bibliografické citace pramenů, na něž odkazuje, uvádí pod čarou a důsledně respektuje normu jejich záznamu.

Úctyhodný soubor 813 slangových výrazů, z nichž většina byla shromážděna a zpracována v předchozím výzkumu (viz bakalářskou práci), byl podroben důkladné analýze, a to z hlediska věcněvýznamového, kdy byl získaný materiál utříděn do devíti sémantických skupin, a slovnědruhového, zkoumána byla dále slovtvorná a neslovtvorná utvářenost slangových jednotek, synonymie a expresivita. Poznamenejme, že všechna tato hlediska se týkají jazykové charakteristiky zkoumaných lexémů, a jeví se tudíž jako diskutabilní nenadřadit v hierarchii kritérií kapitolu 10 hlediskům ostatním. Domnívám se, že by mezi teoretickou a praktickou částí práce měl být předěl zřetelně signalizován, tj. jednak v textu nadpisem, jednak v Obsahu uvedením příslušné strany.

Výsledky poměrně rozsáhlého šetření, opírajícího se zejména o metodu dotazníku, autorka zpracovala s odbornou erudicí. Některé z kapitol vhodně doplňuje tabulkami kvantifikace sledovaných jevů. Výsledky výzkumu jsou přehledně a s přesným procentuálním vyjádřením shrnuty v Závěru tak, že důsledně korespondují s vyslovenými hypotézami.

K práci mám několik připomínek týkajících se interpretace lexikálních jednotek z hlediska jejich jazykové utvářenosti. Slangizmus *anděl* není odvozenina, nýbrž metafora. Není zřejmé, proč je název *biolog* (koš na biologický odpad) zařazen k derivaci a slovo *destilka* ke slovo tvornému způsobu zkracování – domnívám se, že jde o typickou univerbizaci, jako např. *obvodák*. Diskutabilní by jistě mohlo být pokládání slangizmu *mlíčárna* (přípravna kojenecké stravy) za zkracování. Název *klempíř* (ortoped) je autorkou – podle mého názoru chybně – pokládán za lexém utvořený metonymizací. U několika hesel čtenář postrádá výklad významu, tj. spjatost pojmenování (podobnost či souvislost) s denotátem, např. v případě sociolektů *kiwi*, *černoušek* či *kačer*. Výraz *brachiálka* nemusí být vnímán jako deminutivum k *brachiála* (brachiální tepna), nýbrž jako univerbizované femininum.

Diplomová práce má výbornou úroveň. Text je zcela oproštěn od jazykových nedostatků – jen výjimečně najdeme pravopisnou chybu – na s.99 (3.odst.) nemá být čárka před *mluvě*, na s.60 je malé počáteční písmeno u výrazu *Bechtěrevova choroba*.

Přes uvedené nedostatky, z nichž některé souvisejí se systémovým problémem výkladu jazykové utvářenosti slangových jednotek, doporučuji diplomovou práci k obhajobě a navrhuji ohodnotit ji klasifikačním stupněm **v ý b o r n ě**.

PhDr. Zdeněk Suda, CSc.

oponent

Rokycany 15. 5. 2014